

Κείμενο 1

Γιατί νεανική βία;

Για ακόμα μια φορά βρισκόμαστε μπροστά σε νεανική βία, που, δυστυχώς, κατέληξε σε θάνατο. Τα τελευταία χρόνια παρακολουθούμε άγριες συμπλοκές και επιθέσεις νέων, ακόμα και κοριτσιών. Μπορούμε, νομίζω, πια να ισχυριστούμε ότι πρόκειται για κοινωνικό φαινόμενο. Ως τέτοιο χρήζει ερμηνείας. Αφού πω πρώτα ότι έζησα για πολλά χρόνια τα σχολεία, ως μαθητής, ως εκπαιδευτικός και ως Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, και ουδέποτε παρατήρησα τέτοιου είδους φαινόμενα, θα περάσω σε κάποιες σκέψεις.

Γνωρίζουμε πλέον ότι ιδιαίτερα τη νεανική παραβατικότητα τη γεννά η ίδια η κοινωνία. Σε μια υγιή κοινωνία και πολιτεία, που σέβεται τα μέλη της, που τα εξοπλίζει με αρχές, αξίες και ουσιώδη νοήματα, που τους εξασφαλίζει μια αξιοπρεπή ζωή, που τα κάνει να ελπίζουν και να αγωνίζονται για ένα καλύτερο μέλλον, η εγκληματικότητα και η παραβατικότητα βαίνουν μειούμενες.

Σήμερα στη χώρα μας πώς έχει η κατάσταση; Η κοινωνία, μετά την κατάρρευση των μεγάλων αφηγήσεων, που νοηματοδοτούσαν τα μέλη της, και την επέλαση του νεοφιλελευθερισμού των αγοραίων αγορών και της ανισότητας, έμεινε δίχως αξιακό σύστημα που θα εξασφάλιζε τη συνοχή της. Έμεινε επίσης δίχως ελπίδες για ένα καλύτερο μέλλον. Αυτές οι ελλείψεις εξέθρεψαν τον εγωκεντρισμό, την αδιαφορία για το κοινό καλό και τον άλλο άνθρωπο. Εξέθρεψαν την επιδίωξη των υλικών απολαύσεων και του χρήματος εις βάρος της πνευματικής ανάπτυξης και της αρετής. Μια κοινωνία και οικογένεια σε κρίση.[...]

Αλλά ας έρθουμε στο συγκεκριμένο γεγονός. Το παιδί-θύτης προέρχεται από μια ιδιαίτερα προβληματική οικογένεια και γι' αυτό της είχε αφαιρεθεί μερικώς η επιμέλειά του. Από εκεί και πέρα αφέθηκε στη μοίρα του. Έμεινε σε ένα σπίτι δίχως νερό και ρεύμα. Παντελώς απύσχα η οποιαδήποτε πρόνοια. Από την άλλη και το σχολείο βρίσκεται σε κρίση [...] Πολύ περισσότερο σήμερα το σχολείο δεν αποτελεί κοινότητα. Γεγονός που θα το καθιστούσε λειτουργικό και θα δημιουργούσε μια φιλική σχέση μεταξύ των μαθητών/τριών, που θα καλλιεργούσε τον σεβασμό και την αποδοχή του ενός προς τον άλλο. Μια τέτοια λειτουργία του σχολείου έχει καταγραφεί σε μελέτες ότι μειώνει έως εξαλείφει τα φαινόμενα βίας.

Σήμερα τα παιδιά που προέρχονται από προβληματικές οικογένειες -και όχι μόνο- μεγαλώνοντας συναντούν το κενό. Έλλειψη αξιακών συστημάτων, έλλειψη κράτους πρόνοιας, έλλειψη βαθέν νοημάτων, έλλειψη προοπτικών, κοινωνία και σχολείο σε κρίση. Και σε κάθε μικρή ή μεγάλη παραβατικότητά τους αντιμετωπίζουν τη βίαιη και ανόητη, τιμωρητική και μόνο συμπεριφορά του κράτους. Από πού θα κρατηθούν; Πόσο έχουν την ευθύνη των πράξεών τους; «Εικόνα σου είμαι, κοινωνία, και σου μοιάζω».

Είναι νομίζω προφανές ότι αυτό το παιδί είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής κρίσης και της αδιαφορίας της πολιτείας. Αυτοί είναι οι ηθικοί αυτουργοί. Ελάχιστη, ελαχιστότατη ευθύνη έχει για τις παραβατικές του πράξεις. Ζητείται μια πολιτεία που θα γνοιάζεται για τους νέους και τους ανθρώπους της.

Ολύμπιος Δαφέρμος, Επίτιμος Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Εφημερίδα των συντακτών 13.01.26, (Διασκευασμένο κείμενο)

Κείμενο 2

Ο ψυχίατρος και ψυχαναλυτής Σάββας Σαββόπουλος απαντά στο athensvoice.gr σε βασικά ερωτήματα που ξεδιπλώνουν τη βίαιη συμπεριφορά μας στο διαδίκτυο.

Κύριε Σαββόπουλε, πιστεύετε ότι τα social media έδωσαν άλλη μορφή σε μια βία που υπήρχε και στο παρελθόν με άλλους τρόπους έκφρασης ή δημιούργησαν μια νέα βία;

[...] Η βία πάντα υπήρχε και πάντα βρίσκει τον τρόπο να εκφραστεί μέσα από τον οποιοδήποτε φορέα. Όπως εκφράζεται στην οικογένεια, στο σχολείο, στη δουλειά, θα αξιοποιήσει και τα social media σε αυτήν την κατεύθυνση. Ο κάθε φορέας μπορεί να προικίσει με το καλύτερο και με το χειρότερο τον άνθρωπο. Έτσι και τα social media -πανίσχυρα μεγάφωνα- μπορούν να μεταφέρουν το μίσος αυτών που το εκπέμπουν άμεσα και προς κάθε κατεύθυνση. Κι αυτό στη συνέχεια να εκφραστεί έμπρακτα -από μισαλόδοξους ομοϊδεάτες- ως βία σε άτομα ή ομάδες που είναι διαφορετικοί.[...]

Πιστεύετε ότι έχει δημιουργηθεί ένας νέος ανθρωπότυπος, ας πούμε social sapiens, που τα προηγούμενα εκφραστικά εργαλεία, πριν τα σόσιαλ, τα οποία προϋπέθεταν και τη δημόσια φυσική έκθεση, δεν ευνοούσαν την πραγμάτωσή του;

Σίγουρα έχει επηρεαστεί η ατομική και η συλλογική συμπεριφορά του σύγχρονου ανθρώπου. Η πρόσβαση στην πληροφόρηση, την επικοινωνία, στη γνώση και την ψυχαγωγία των πολιτών αυξήθηκαν εντυπωσιακά με θετικό αντίκτυπο ιδιαίτερα στις πιο φτωχές χώρες. Ταυτόχρονα η παραπληροφόρηση, η χειραγώγηση και η αλλοτρίωση που βρίσκουν εύφορο περιβάλλον στα social media, επηρεάζουν αρνητικά τον σύγχρονο άνθρωπο, γιατί πλήττουν την κρίση και το συναίσθημά του. Ιδιαίτερα όταν το άτομο στερείται επαρκούς ψυχικής συγκρότησης και οριοθέτησης, αδυνατεί να διακρίνει το καλό από το κακό. Τότε μπορεί να καταβροχθίζει άκριτα «σκουπίδια» που του προσφέρονται με λαμπερό ναρκισσιστικό περιτύλιγμα και ενδυναμώνουν τις πιο πρωτόγονες ενστικτώδεις επιθυμίες. Ο λόγος του μίσους και της χυδαιότητας επιτρέπονται, ενώ ο παραμικρός πολιτισμικός περιορισμός βιώνεται ως αυταρχική λογοκρισία σκοτεινών δυνάμεων.

Σε όλο τον πλανήτη μιλάνε για social sapiens, γιατί ποτέ τόσοι άνθρωποι δεν ενώθηκαν στο παρελθόν, όσο τώρα μέσα από το διαδίκτυο. Ωστόσο, θα πρέπει να δούμε και τις διάφορες παρενέργειες αυτής της ετερόκλητης σύνδεσης. Οι δυνατότητες εξάπλωσης του μηνύματος του χρήστη των social media στην κοινότητα σε όλο τον κόσμο εξάπτει ορισμένα άτομα και τις φιλοδοξίες

τους, δημιουργούνται νέα επαγγέλματα π.χ. influencers με ανάλογες προσδοκίες που θα επηρεάσουν όσους αναζητούν οδηγούς σε αυτόν τον ρευστό κόσμο, όπου όλα αλλάζουν με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Ίσως γι' αυτόν τον λόγο το μόνο σημαντικό για τα social media είναι η ατέρμονη ροή μηνυμάτων, έστω και αν δεν έχουν νόημα. Βέβαια η καταστροφή νοήματος μπορεί να εκθρέψει τη βία. Το σημαντικό, το αληθινό μήνυμα παίρνει τον ίδιο χώρο με το ασήμαντο, το γελοίο, το ψέμα. Ο χρήστης δεν έχει τον χρόνο να μεταβολίσει νοητικά και συναισθηματικά αυτά που του κοινοποιούνται. Και αν δεν έχει την ικανότητα να κλείσει το μέσο δικτύωσης όταν αυτό τον έχει κατακλύσει με «αχώνευτα» πράγματα, τραυματίζεται ψυχικά – κι αυτό το αγνοεί.[...]

Η βασικότερη διαδικασία αντιμετώπισης της βίας είναι μέσω της παιδείας, με την ευρύτερη έννοια. Μια εκπαίδευση που αποσκοπεί στη χαλιναγωγή των ενστίκτων του ατόμου, στο να σέβεται τον άλλο και την ελευθερία του. Το άτομο θα πρέπει να εκπαιδευτεί να νοιάζεται για τον άλλον, ποτέ να μην είναι μισαλλόδοξος, γιατί εκεί εμφιλοχωρεί το κακό και η βία. Έτσι, τα όποιοι τύπου μέτρα που παίρνει μια κοινωνία για να προστατευτεί απέναντι στην καταστροφική σεξουαλικότητα και τη βία είναι απαραίτητα για την τήρηση του νόμου.[...]

<https://www.athensvoice.gr/> (διασκευή)

Λίνα Παπαδάκη, 04.05.2023

Κείμενο 3

Εισαγωγικό σημείωμα: Η Γκάμπι Ντιξ, αποφάσισε να δημοσιοποιήσει το ποίημα της κόρης της Ίζι, σε μια προσπάθειά της να προσελκύσει την προσοχή του κόσμου για αυτό το τόσο σοβαρό θέμα που έχει στιγματίσει πολλές παιδικές και εφηβικές ψυχές, το bullying.

"Έφτασα,
Χαρούμενη και φρέσκια,
έτοιμη και ενθουσιασμένη.
Να γιορτάσω την καλοσύνη.
Είμαι πρόθυμη και θέλω να έχω μια καλή στιγμή
Χαμογελάω και φουσαλίδες έχουν κατακλύσει το στομάχι μου.
Ξεκινώ να βλέπω τον κόσμο γύρω μου!
Βλέπω περισσότερο κόσμο!
Πολλοί είναι χαρούμενοι και ευχαριστημένοι!
Είναι εκεί όπως ακριβώς είμαι και εγώ.
Για να διασκεδάσουν
Χαμογελάω και χαιρετάω όσα περισσότερα πρόσωπα βλέπω.
Με κοιτάζουν και φαίνονται έκπληκτοι που βρίσκομαι εκεί
Αναρωτιέμαι για την κριτική τους καθώς βλέπω τα επικριτικά βλέμματα τους.
Τι έχω κάνει λάθος;
Βλέπω να ανακατεύουν τα ποτά τους με τα δάχτυλά τους και αρχίζουν να μου γυρνάνε την πλάτη.
Προσπαθώ να πάω στην άκρη και στον κύκλο με τον οποίο μίλαγα και γέλαγα.

Με σπρώχνουν μακριά
Και μένω ακίνητη
Τα μάτια μου κοιτάζουν στο κενό
Και ξαφνικά με φωνάζουν
Σκέφτομαι, ναι, με πρόσεξαν
Και τότε ξεκίνησαν όλα
Άρχισαν να με ρωτάνε διάφορα
Με ρωτάνε γιατί βρίσκομαι εκεί
Μου λένε πως κάνεις δεν με θέλει
Μου λένε να φύγω και πως δεν επιτρέπεται να είμαι εκεί.
Όχι μόνο εκεί αλλά πουθενά, η καρδιά μου, το κεφάλι μου, το κορμί μου
Μούδιασαν όλα!
Αισθάνομαι τσιμπήματα σαν αγκάθια που τσιμπάνε τα μάτια μου και τα μάγουλά μου αρχίζουν να
καίγονται.
Μην τους αφήσεις να σε δουν,
Μην τους αφήσεις να καταλάβουν ότι είσαι αδύναμη
Ότι τα σχόλια τους σε αποδυνάμωσαν, μείνε δυνατή ...
Αλλά πλέον είναι αργά...
Οι παλάμες μου έχουν ιδρώσει
Στα μάγουλα μου τρέχει ο ιδρώτας
Ο λαιμός μου έχει ιδρώσει
Περπατάω γρήγορα να φύγω από όλες τις συζητήσεις και τα γέλια
Η όραση μου είναι θολή και η καρδιά μου αισθάνομαι ότι θα σπάσει.
Κοιτάζω το πάτωμα και προχωράω
Τα μάτια γεμίζουν δάκρυα σαν μια θάλασσα συναισθημάτων
Ακόμα ένα κομμάτι του εαυτού μου κόπηκε από τις σκληρές παρατηρήσεις και απόψεις τους.
Τα παρατάω..."

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους που οδηγούν στη νεανική παραβατικότητα, όπως παρουσιάζονται στο **Κείμενο 1** (50-70 λέξεις).

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

Β1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως **Σωστές** ή **Λανθασμένες** και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένες αναφορές στα **Κείμενα 1 και 2**.

- α) Στα περιστατικά βίας των τελευταίων χρόνων ως θύτες εμφανίζονται και τα δύο φύλα. (Κείμενο 1)
- β) Σε μια υγιή κοινωνία και πολιτεία δεν εκδηλώνονται βίαιες αντιδράσεις. (Κείμενο 1)
- γ) Ο συντάκτης αναφέρει αποκλειστικά ως ηθικό αυτουργό της βίας την πολιτεία. (Κείμενο 1)
- δ) Σύμφωνα με τον Σάββα Σαββόπουλο, ένας από τους λόγους που καθιστούν τον σύγχρονο άνθρωπο ευάλωτο στην παραπληροφόρηση των social media είναι η έλλειψη ψυχικής συγκρότησης. (Κείμενο 2)
- ε) Για την αντιμετώπιση της βίας είναι απαραίτητη η καλλιέργεια του ανθρωπισμού μέσω της εκπαίδευσης και της παιδείας. (Κείμενο 2)

Μονάδες 10

B2α. Να εντοπίσετε τη θέση που διατυπώνει ο συντάκτης στον Πρόλογο του **Κειμένου 1** (μονάδες 2), καθώς και τον τρόπο/ τους τρόπους με τους οποίους καταφέρνει να πείσει τους αναγνώστες του (μονάδες 3).

Μονάδες 5

B2β. *Η κοινωνία, μετά την κατάρρευση των μεγάλων αφηγήσεων, που νοηματοδοτούσαν τα μέλη της, και την επέλαση του νεοφιλελευθερισμού των αγοραίων αγορών και της ανισότητας, έμεινε δίχως αξιακό σύστημα που θα εξασφάλιζε τη συνοχή της. (Κείμενο 1, 3η παράγραφος)*

Να εντοπίσετε τις αναφορικές προτάσεις στην παραπάνω περίοδο λόγου και να τις χαρακτηρίσετε.

Μονάδες 7

B3α. Στο **Κείμενο 2** ο συνεντευξιαζόμενος εμφανίζεται βέβαιος για την ορθότητα των απόψεών του. Να εντοπίσετε τρεις (3) γλωσσικές επιλογές που επιβεβαιώνουν την παραπάνω θέση και να τις σχολιάσετε.

Μονάδες 6

B3β. Στο **Κείμενο 2** να εντοπίσετε τρία (3) παραδείγματα χρήσης ξένου λεξιλογίου (μον.3) και να αναφερθείτε στη λειτουργία της συγκεκριμένης επιλογής από τον συνεντευξιαζόμενο (μον.4).

Μονάδες 7

ΘΕΜΑ Γ

Σε ποια συναισθηματική κατάσταση βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο στο **Κείμενο 3**; Να απαντήσετε αξιοποιώντας τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Έχετε βιώσει παρόμοια συναισθήματα με αυτά που περιγράφει; (150 – 200 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Με αφορμή την αύξηση των περιστατικών βίας που παρατηρούνται σχεδόν καθημερινά στον σχολικό χώρο, αναλαμβάνετε να εκφωνήσετε μία ομιλία σε εκδήλωση του σχολείου σας, στην οποία καλείστε:

α. να εκφράσετε τους προβληματισμούς σας για τους παράγοντες που οδηγούν τους σύγχρονους νέους στην άσκηση βίας στους συνομηλίκους τους,

β. να παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να αντιμετωπίζονται αυτά τα περιστατικά στον χώρο του σχολείου.

Να λάβετε υπόψη σας την εμπειρία σας, αλλά και τα κείμενα που σας δίνονται (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30

Να έχετε επιτυχία!